

استانداردهای توانمندی سواد دیداری انجمن کتابخانه‌های دانشکده‌ای و پژوهشی برای آموزش عالی

ترجمه و تالیف

فریبرز درودی

عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

مدد سلیمانی نژاد

عضو هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان

سرشناسه	: درودی، فریبرز، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: استانداردهای توانمندی سواد دیداری انجمن کتابخانه‌های دانشکده‌ای و پژوهشی برای آموزش عالی / ترجمه و تالیف فریبرز درودی، عادل سلیمانی نژاد.
مشخصات نشر	: تهران: اساطیر پارسی : چاپار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۲ ص.: جدول، نمودار؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	: 978-600-8890-02-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: سواد دیداری
موضوع	: Visual literacy
موضوع	: کتابخانه‌های دانشگاهی -- ایران -- استانداردها
موضوع	: Academic libraries -- Iran -- Standards
شناسه افزوده	: سلیمانی نژاد، عادل
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۵الف ۵۸/د۴ LB۱۰۶۸
رده بندی دیویی	: ۱۵۵ .۷۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۲۸۳۶

تهران: ۸۸۸۹۹۶۸۰ - ۲۱۴ - ۰۹۱۲۱۹۶

تهران - خیابان ولی عصر (عج) - بالا سر از زرتشت

کوچه نوریخش - پلاک ۴۰ - سر چاپار

استانداردهای توانمندی سواد دیداری انجمن کتابخانه‌های دانشکده‌ای و پژوهشی

برای آموزش عالی

ترجمه و تالیف: فریبرز درودی، عادل سلیمانی نژاد

صفحه‌آرا و طراح جلد: رحیم کبیرصابر

ناظر فنی چاپ: مریم تفضلی

چاپ اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۷-۰۲-۸۸۹۰-۶۰۰-۹۷۸-978-600-8890-02-7 ISBN

حق هرگونه چاپ و انتشار محفوظ است.

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

فهرست مندرجات

۷.....	پیشگفتار
۱۱.....	بخش اول: سواد دیداری
۱۳.....	مقدمه
۱۵.....	سواد دیداری
۱۷.....	اهمیت و ارزش سواد دیداری
۱۹.....	ساختار سواد دیداری
۲۰.....	ارتباط و ادراک دیداری
۲۱.....	ارائه دیداری و درک کاربر
۲۳.....	طبقه‌بندی سواد دیداری
۲۶.....	نمودار ۱. طبقه‌بندی سواد دیداری
۲۷.....	ساختار اجمالی استاندارد سواد دیداری
۳۶.....	نمودار ۲. اصول کلی استانداردهای سواد دیداری
۳۷.....	نمودار ۳. جزئیات استانداردهای سواد دیداری
۳۹.....	بخش دوم: استانداردهای سواد دیداری
	استانداردهای توانمندی سواد دیداری انجمن کتابخانه‌های دانشکده‌ای و
۴۱.....	پژوهشی برای آموزش عالی

۴۱	 مقدمه
۴۲	 تعریف سواد دیداری
۴۳	 سواد دیداری و آموزش عالی
۴۴	 سواد دیداری و سواد اطلاعاتی
۴۵	 به‌کارگیری و استفاده از استانداردها
۴۷	 فرایند ایجاد استانداردها
۴۸	 دداشته‌ها:
۴۸	 استاندارد ۱، شاخص‌های اجرایی و نتایج یادگیری
۴۸	 استاندارد ۲
۵۰	 استاندارد ۳
۵۳	 استاندارد ۴
۵۶	 استاندارد ۵، چهار
۵۸	 استاندارد ۶، پنج
۶۰	 استاندارد ۷، شش
۶۲	 استاندارد ۸، هفت
۶۵	 پیوست ۱: منابع و کتابنامه
۶۵	 منابع اصلی
۶۶	 گروه کاری استانداردهای سواد دیداری
۶۶	 استاد پیشنهادی (برای این مدرک پیش‌نویس)
۸۷	 منابع
۸۹	 واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۱۰۱	 واژه‌نامه انگلیسی به فارسی

پیشگفتار

استفاده از روش های ارائه و باز نمود دیداری به منظور بیان مفاهیم از زمره راهبر های زیر برای انتقال و تعامل اطلاعات در نزد آدمی بوده است. از یافته های باستانی و کهن چنین برمی آید که نخستین نگاره های ایجاد شده توسط انسان در غارها و سنگ های کوه به روش نمادهای دیداری شکل گرفته و نشانه های تصویری در نزد انسان جایگاهی خاص داشته است. می توان بیان کرد که روش رسم نگاره ای و ارائه دیداری در اعصار تاریخی استفاده شده و دارای اهمیت زیادی بوده است. شاید دلیل این امر سودمندی و اثر بخشی بالای تصاویر در انتقال معنا و برقراری ارتباط باشد.

سواد دیداری را به مثابه مهارتی کارآمد معرفی کرده اند که در پرتو آن انسان ها می توانند در کنار برقراری ارتباط با تکیه بر ده های دیداری، از سطح بالاتری از شناخت و آگاهی برخوردار شوند. در سواد دیداری و حیطه های مطالعاتی آن، توانمندی های آدمی در استفاده از معانی تصاویر مورد نظر بوده و به ابعاد متعدد شناختی انسان پرداخته می شود. سواد دیداری از زمره مهارت هایی است که در ارتباط

با زمینه‌های کاربردی مصورسازی اطلاعات تاثیر دارد. در طراحی نمادها و نشانه‌ها همواره از مبانی سواد دیداری بهره گرفته شده و حجم قابل توجهی از پیام‌های دیداری بر اصولی تکیه دارند که در حوزه مطالعاتی سواد دیداری مورد بحث قرار می‌گیرند.

به تعبیر دیگر، سواد دیداری یکی از مهارت‌های ضروری دوران جدید است که در بهره‌گیری از عکس‌ها، فیلم‌ها، نگاره‌ها، تصاویر، نمادها و دیگر قالب‌های دیداری به کاربر یاری می‌رساند تا بتواند به درک بهتری از این نوع اطلاعات دست یابد. بنیان کلان سواد دیداری بر مبنای توانایی بازی ادراکی در بهره‌گیری از دیداری‌ها شکل گرفته است. در این زمینه ضرورت دارد تا کاربر برخی مهارت‌های مهم را بیاموزد.

در این حوزه موضوعی مشخص ساختن نیاز به تصاویر امر مهمی است که می‌تواند به کاربر کمک کرده تا راه خود را آغاز کند. در کنار آن، توانایی یافتن تصاویر و نگاره‌های دیداری یک توانایی قابل توجه است که در ادامه به دسرسی می‌رسد. به دیداری‌ها ختم می‌شود. از دیگر توانمندی‌های مورد انتظار بحث، تفسیر و تحلیل تصاویر است. این امر دارای اهمیت به‌سزایی است زیرا به کاربر کمک می‌کند تا به ارزشیابی تصویرها پرداخته و در این قسمت از فعالیت، به پالایش بهتر نگاره‌ها همت گمارد.

فرد باسواد دیداری باید بتواند از تصاویر استفاده موثر داشته باشد. به این معنا که از تصویر به درستی و درجای خود بهره گیرد و ارتباط میان دیداری‌ها و متون به خوبی در یک نگارش علمی یا فنی رعایت شود. توانایی ایجاد رسانه‌های دیداری در فعالیت‌های نگارشی و

پژوهشی از اهمیت بالایی برخوردار است که معمولاً در کار بار برنامه‌ها و نرم‌افزارها به‌خوبی نمایان‌گر می‌شود. بحث مهم دیگری نیز وجود دارد که آن استفاده اخلاقی و استناد به تصاویر است. هر استفاده‌کننده‌ای شایسته است که از تصاویر به نحو قانونی و صحیح بهره گیرد و از نظر رعایت حقوق مالکیت معنوی، به این امر پایبند باشد.

دانشی‌ها و صلاحیت‌های دیداری شامل هفت مهارت و توانایی اصلی می‌شود. تعریف و مشخص ساختن نیاز به تصویر یکی از عناصر اصلی است که نقش مهمی در شروع کار برعهده دارد. توانایی برای پیدا کردن تصاویر و دسترسی به آنها عامل بعدی است. تفسیر و تحلیل تصاویر در کنار ارزشیابی تصویرها از جمله عناصر بعدی هستند. در کنار آنها باید به استفاده موثر از تصاویر اشاره کرد که در هر پژوهش و فعالیت علمی کاربرد دارد. ایجاد رسانه‌های دیداری و استفاده اخلاقی و استناد به تصاویر از زمره عوامل نهایی هستند.